

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

(магістерського) рівня зі спеціальності 054 «Соціологія» за освітньо-професійною програмою «Соціологія» / Укл. : Редькіна Г. М. Кам'янське : ДДТУ, 2018. 148 с.

6. Руссо Ж.-Ж. Про суспільний договір / Ж.-Ж. Руссо; пер. з франц. А. Д. Хаятіна та В. С. Алексеева-Попова; з вид. : Руссо Ж.-Ж. Про громадський договір. Трактати / перек. з франц. Москва : «КАНОН-прес», «Кучково поле», 1998. 416 с.

Ключові слова: національна меншина, корінні народи, етнічна меншина.

Key words: national minority, indigenous peoples, ethnic minority.

КОЗИРЬ ДМИТРО ВАЛЕРІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права*

ЛОКАЛЬНА ДЕМОКРАТІЯ ЯК ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА ЦІННІСТЬ

Розбудова України, як демократичної європейської держави, висуває питання відкритості та прозорості владних інституцій, рівноправного партнерства та залучення громадян до формування і реалізації державної та регіональної політики, що обумовлює актуалізацію дослідження проблем, пов'язаних децентралізацією влади та локальною демократією. Формуванням інститутів громадянського суспільства і соціальної держави, в якості найважливіших правових вимірів сучасного соціального розвитку, визнає локальну демократію як простір, де відбувається фактична життєдіяльність людини та проявляються всі її життєві потреби.

Місцеве самоврядування, регіоналізація та децентралізація є провідними принципами європейської політики та конституційно-правового регулювання, важливими засобами включення населення в сучасні демократичні процеси. Наразі найбільш суттєвими ознаками системи місцевого самоврядування в зарубіжних країнах є їх універсальна виборність і значна самостійність у вирішенні місцевих питань. Ця самостійність спирається на муніципальну власність, право стягування і розпорядження місцевими податками, можливість прийняття широкого кола нормативних правових актів з питань місцевого управління, розпорядження місцевої поліцією тощо. Усі концепції місцевого самоврядування, притаманні фахівцям з муніципальної науки у країнах ЄС, характеризує значний історична обумовленість та логічна наступність. У країнах ЄС регламентація діяльності суб'єктів місцевого самоврядування з боку держави здійснюється шляхом використання загально дозвеного типу правового регулювання. Держава визначає правові межі діяльності самоврядування, надає йому фінансові ресурси та застосовує, у разі потреби, механізми примусового виконання своїх рішень.

З перших років здобуття незалежності метою Української держави було визнано інтеграцію у європейський політичний та соціально-економічний простір та розбудову ефективної моделі публічної влади на загальнодержавному і регіональному рівнях.

Зокрема, у Рекомендації Парламентської асамблеї Ради Європи № 190 від 26 вересня 1995 року щодо вступу України в цю організацію процес вступу передбачав виконання 13 обов'язків і 10 зобов'язань, важливе місце серед яких водночас із реформуванням правової системи належить реформуванню системи місцевого самоврядування. На визначення ролі представницьких органів у системі місцевого самоврядування впливає Європейська хартія місцевого самоврядування, яка містить міжнародно-правові стандарти його розвитку. Її положення закріплюють гарантію здійснення місцевого самоврядування такими суб'єктами, як ради. Деякі гарантії діяльності представницьких органів закріплені й в інших міжнародно-правових документах: Європейській хартії урбанізму (закріплює засади саме міського самоврядування), Європейській хартії регіонального самоврядування (гарантує створення відповідних самоврядних органів і на рівнях, які є вищими, ніж населені пункти) тощо.

Європейська Хартія місцевого самоврядування була прийнята під егідою Конгресу Місцевих та Регіональних Влад Європи і була відкрита для підписання державами-членами Ради Європи 15 жовтня 1985 року та набула чинності 1 вересня 1988 року. Хартія визначає основні принципи та механізми дії самоврядних органів влади в державах-членах Ради Європи. Децентралізація влади, застосування принципу субсидіарності (вирішення конкретних проблем на найближчому до повсякденних потреб людей щаблі влади) є головною ідеєю хартії. Принципи Хартії застосовуються до всіх видів органів місцевого самоврядування.

Формування реального місцевого самоврядування, яке б базувалося на принципах Європейської Хартії місцевого самоврядування, – одне з найбільш важливих та складних завдань розбудови України як демократичної держави. Шляхом підтримки впровадження європейських стандартів доброго врядування (*good governance*) Рада Європи доклала зусиль до посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування. За допомоги експертів Ради Європи було надано експертні висновки стосовно реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, опрацьовувалися проекти законів про добровільне об'єднання територіальних громад та їхнє співробітництво.

Прийняття Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні у квітні 2014 року, після надання допомоги Радою Європи для її розробки, позначило початок основного процесу децентралізації. Відповідно до Концепції реформа децентралізації влади спрямована на вирішення в Україні таких проблем:

- погіршення якості та доступності публічних послуг внаслідок ресурсної неспроможності переважної більшості органів місцевого самоврядування здійснювати власні і делеговані повноваження;

– нерозвиненість форм прямого народовладдя, неспроможність членів громад до солідарних дій, спрямованих на захист своїх прав та інтересів, у співпраці з органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади та досягнення спільних цілей розвитку громади;

– зниження рівня професіоналізму посадових осіб місцевого самоврядування, зокрема внаслідок низької конкурентоспроможності органів місцевого самоврядування на ринку праці, зниження рівня престижності посад, що призводить до низької ефективності управлінських рішень;

– корпоратизація органів місцевого самоврядування, закритість і непрозорість їх діяльності, високий рівень корупції, що призводить до зниження ефективності використання ресурсів, погіршення інвестиційної привабливості територій, зростання соціальної напруги.

Для вирішення зазначених проблем Концепцією визначено напрями, механізми і строки формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

Отже, реформа децентралізації влади в Україні передбачає зміну системи місцевого самоврядування, її кардинальне зміцнення на засадах децентралізації та субсидіарності, визначення територіальної основи, наділення реальними правовими, організаційними, матеріально-фінансовими важелями для здійснення органами місцевого самоврядування ключових повноважень та надання адміністративних послуг. В основу цієї реформи закладено положення Європейської хартії місцевого самоврядування та найкращі світові практики її впровадження. Реформа децентралізації влади в Україні стала однією з найбільш значущих і дієвих реформ, яка отримала схвальні відгуки від Європейського Союзу, Ради Європи, багатьох держав та міжнародних партнерів.

Наступним кроком до розбудови в Україні локальної демократії та місцевого самоврядування стало підписання у 2014 році Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка набула чинності у повному обсязі з 1 вересня 2017 року після тривалого процесу ратифікації. У цьому документі окремо наголошено на ефективності впровадження реформи децентралізації, яку ЄС визначає як одну з найуспішніших в Україні та закликає завершити її шляхом широкого відкритого діалогу між органами центральної та місцевої влади.

Протягом березня-червня 2022 року Україна значно наблизилась до набуття членства у ЄС. Зокрема, 28 червня 2022 року Європейський парламент ухвалив резолюцію щодо надання Україні та Молдові статусу кандидатів. Кандидатство зробить Україну повноправним членом програм та ініціатив Євросоюзу, відкритих як для країн ЄС, так і країн зі статусом кандидата на членство.

Таким чином, майбутнє України як демократичної держави, як невід'ємної частини європейського політико-правового простору, залежить безпосередньо від успіху її національних реформ, однією з найважливіших з яких є реформа децентралізації державної влади, що, своєю чергою, передбачає її нормативно-правовий, інституційний та доктринально-правовий супровід.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – С. 141. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Європейська хартія місцевого самоврядування. м. Страсбург, 15 жовтня 1985 року. Офіційний вісник України. 2013. № 39. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036
3. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
4. Висновок № 190 (1995) Парламентської Асамблеї Ради Європи щодо заявки України на вступ до Ради Європи. Висновок, Міжнародний документ від 26.09.1995 № 190 (1995). Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_590
5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Угода, Список, Міжнародний документ від 27.06.2014. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
6. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України; Концепція від 01.04.2014 № 333-р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

Ключові слова: локальна демократія, держава, державна та регіональна політика, місцеве самоврядування, децентралізація, Україна, Європейський Союз.

Key words: local democracy, state, state and regional politics, local self-government, decentralization, Ukraine, European Union.

ПАВЗЮК АНАТОЛІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права*

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ Е-ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ НАРОДНОГО ВОЛЕВІЯВЛЕННЯ

Важливість знання проблем використання е-технологій при здійсненні народного волевиявлення полягає в необхідності забезпечення демократії (народне волевиявлення є основою демократичного суспільства, а знання проблем е-технологій допомагає забезпечити

Третякова Тетяна Миколаївна

Соціально-психологічне осмислення явища емоцій 267

СЕКЦІЯ 7

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Терлецький Дмитро Сергійович

Справа Скрипки як уособлення ефективності конституційної
скарги в національному правопорядку. 270

Афанасєва Мар'яна Володимирівна

Мотивована оцінка судом аргументів учасників справи:
конвенційний та національний стандарт 274

Mishyna Natalia

Axiology of the implementation of European court of human rights'
judgements in Ukraine (subsidiarity). 276

**Веденєєв Дмитро Валерійович,
Семенюк Олександр Георгійович**

Організаційно-правові засади розбудови органів стратегічних
комунікацій у військових формуваннях України 279

Кулі-Іванченко Ксенія Костянтинівна

Україна як соціальна держава в умовах воєнного стану. 283

Бальцій Юрій Юрійович

Щодо обмеження прав людини в умовах надзвичайного стану. 285

Панасюк Віта Миколаївна

Особливості конституційного закріплення підстав,
меж та порядку обмеження конституційних прав
та їх співвідношення з дискримінацією. 288

Волкова Дарія Євгенівна

Роль релігійних організацій у реалізації права
на охорону здоров'я 290

Батан Юрій Дмитрович

Запобіжне призначення парламентського права
у контексті людиноцентризму. 292

Ігнатова Анастасія Сергіївна

Генезис поняття «національна меншина». 295

Козирь Дмитро Валерійович

Локальна демократія як загальноєвропейська цінність. 297

Павзюк Анатолій Анатолійович

Окремі проблеми використання е-технологій
при здійсненні народного волевиявлення 300